

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Riksrevisionens granskningsrapport 2013:18 Tågförseningar - orsaker, ansvar och åtgärder

Sammanfattning

Transportstyrelsen anser att Riksrevisionen gjort en bra genomlysning av punktlighetsproblematiken och delar de rekommendationer som görs. Transportstyrelsen kommenterar i denna skrivelse rekommendationer inom områdena marktillsyn och marknadsövervakning. Transportstyrelsen har inlett en rad aktiviteter inom marktillsyns- och marknadsövervakningsområdet som ligger i linje med vad som angivits i Riksrevisionens rapport.

Transportstyrelsens synpunkter

Riksrevisionen har gjort en granskning om statens roll i järnvägssystemet. Transportstyrelsen tycker att Riksrevisionen har gjort en bra genomlysning av punktlighetsproblematiken och delar de rekommendationer som görs.

För Transportstyrelsens del handlar rekommendationerna om dels marktillsyn, dels marknadsövervakning.

Marktillsyn

Enligt rapporten från Riksrevisionen ska Transportstyrelsen "se till att marktillsynen över systemen för kapacitetstilldelning, depåfrågor och kvalitetsavgifter främjar tågtrafikens punktlighet".

Transportstyrelsen delar Riksrevisionens slutsats att kapacitetstilldelning av spår, tjänster och underhållsarbete, liksom nyttjande av ekonomiska styrmedel för att styra kvalitet och prestanda, är kritiska för punktligheten. Således ska insatserna i Transportstyrelsens marktillsyn även rikta sig mot dessa delar.

Resultatet av kapacitetstilldelningen är tågplanen. Det är mot uppgifter i tågplanen som punktligheten mäts. Idag uttrycker järnvägslagen inte några krav på vilka egenskaper en tågplan ska ha, till exempel att den ska vara optimerad med avseende på robusthet för att därigenom öka punktligheten. Det gör tillsynen mot punktlighet komplicerad. En analys av behov av förändringar i regelverk behöver göras.

Transportstyrelsen delar Riksrevisionens slutsats att de samhällsekonomiska bedömningarna bör göras av infrastrukturförvaltaren innan en ev. konflikt konstaterats. Transportstyrelsen är av den åsikten att tillämpningen av funktionen samhällsekonomisk effektivitet därför borde användas tidigare i processen och inte enbart vid lösningen av tvister/konflikter i slutskedet av kapacitetstilldelningsprocessen.

Slutsatser:

- Transportstyrelsen kommer att inleda en intern diskussion om hur marknadstillsynen kan bidra till en ökad punktlighet och i vilken form en sådan tillsyn kan ske. I det sammanhanget kommer frågan om behov av förändrade regelverk att särskilt studeras
- Transportstyrelsen har träffat Trafikverket under 2013 och avser att ingående följa hela processen med skapandet av en Tågplan, dvs. kapacitetstilldelningsprocessen från "ax till limpa"
- Transportstyrelsen har inlett en intern diskussion om hur marknadstillsynen av tillträde till depåer inkl. avgifter kan bidra till en ökad punktlighet och i vilken form en sådan tillsyn kan ske
- Transportstyrelsen har träffat Jernhusen, Euromaint och Swemaint i november 2013 för att informera sig om utvecklingen av avgifter för depåer och godsterminaler
- Transportstyrelsen har kontakt med utredaren i arbetet med kommittédirektiv (dir. 2013:79) "En modern reglering av person- och gods-transporter på järnväg", där bl.a. frågorna om kvalitetsavgifter är aktuella

Marknadsövervakning

Enligt rapport från Riksrevisionen ska Transportstyrelsen "skyndsamt inleda arbetet med marknadsövervakning och utforma ett program för hur marknadsövervakningen långsiktigt ska utformas för att identifiera eventuella brister på järnvägsmarknaden".

- Transportstyrelsen har sedan mitten av augusti en ny organisation inom väg- och järnvägsavdelningen med särskilt syfte att förstärka marknadsövervakningen

- Transportstyrelsen kommer att följa utvecklingen av punktligheten i järnvägen inom ramen för sin marknadsövervakning
- Transportstyrelsen kommer särskilt att bevaka det aktörssamarbete som pågår, under Trafikverkets ledning, för en förbättrad punktlighet i järnvägsnätet och kommentera den resultatrapport som årligen presenteras
- Transportstyrelsen genomför för närvarande en kartläggning av marknaderna inom avdelningens verksamhetsområde för att identifiera potentiella områden där marknadens funktion är begränsad
- Framtagandet av ett antal centrala marknadsindikatorer är i sitt slutskede (t ex marknadskoncentration, pris, utbud, kvalitet och punktlighet) för de nyligen avreglerade marknaderna fordonsbesiktningen, kollektivtrafik och järnväg samt för de marknader som identifieras i den nu pågående kartläggningen
- En analysplan för marknadsövervakningen är under utarbetande. Planen har en horisont på 2-3 år. Revidering av planen kommer att ske kontinuerligt inför myndighetens årliga verksamhetsplanering. Analysplanen kommer att innehålla marknader som avdelningen bedömer är extra viktiga att följa, hur det ska ske samt en plan över fördjupade studier. Punktlighetsfrågan är aktuell att inkluderas i analysplanen. Transportstyrelsen kommer även att samråda med Trafikanalys för att säkerställa effektiv användning av statens resurser då arbete på det området även finns hos dem
- Analys av transportmarknaden ska ske med transparent och tillförlitlig statistik och myndigheten ska underrätta regeringen om eventuella åtgärder. För att uppnå detta ska vi arbeta mer systematiskt med informationshanteringen, även här i samarbete med Trafikanalys

Detta ärende har beslutats av generaldirektör Staffan Widlert. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog Björn Nilsson, Nils Enberg, Björn Busk, Anders Mattsson och Ulrik Bergman, den senare föredragande.

Staffan Widlert
Generaldirektör

